

Görme Yetersizliği Olan Bir Çocuğun Okul Ortamındaki Durumu Üzerine: Bir Durum Çalışması

A Case Study on the Situation of a Child with Visual Impairment in the School Environment

Haşem GÜLMEZ^{id}, Servet KARDEŞ^{id}

ÖZ

Amaç: Bu araştırma görme yetersizliği olan (az gören) bir çocuğun yetersizliğinden kaynaklanan güçlükler ve bu güçlüklerin bireyin gelişimi üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem ve Araçlar: Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması desenlerinden ise bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Araştırmada Van ilinin merkez bir ilçesinin bir köyünde bulunan 1. Sınıf öğrencisi olan az gören bir kız çocuğunun davranışları incelenmiştir. Bu çalışmayla görme yetersizliği olan bireylerin gelişimsel olarak ne durumda olduğu ve eğitim ortamındaki ihtiyaçları göz önüne serilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada görme yetersizliği olan bir bireyin okul içindeki davranışları gözlemlenmiş olup görme yetersizliği olan bireyin ailesi ve öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Eğitim ortamında gözlemlenen bireyin eğitim ortamında ne tür zorluklarla karşılaştığı öğretmenin ve ailenin nasıl bir yol izlediği incelenip raporlaştırılmıştır.

Sonuçlar: Araştırmanın sonucunda eğitim ortamındaki materyallerin (boyutu, materyallerin zemin ile zıt renkli olması ve materyallerin farklı duyu organlarına hitap etmesi) az gören çocuğun eğitiminde önemli bir etken olduğu ortaya çıkmıştır. Az gören birey görme yetersizliğinden dolayı arkadaşlarından daha yavaş hareket etmektedir. Sırf arkadaşlarından geri kalmamak için bir an önce yapayım kaygısı gütmekte ve bundan dolayı çoğu şeyi üstünlük, özensiz bir şekilde yaptığı görülmektedir. Ayrıca görme yetersizliği olan bireyin arkadaşlarını sürekli memnun etme çabasının olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Az gören, Eğitim Ortamı, Görme yetersizliği

ABSTRACT

Purpose: This study was conducted to examine the difficulties arising from the disability of a child with visual impairment (low vision) and the effects of these difficulties on the development of the individual.

Method and Materials: Case study, one of the qualitative research methods, was used in the study. Among the case study designs, holistic single case design was used. In the study, the behaviours of a girl with low vision who is a 1st grade student in a village of a central district of Van province were examined. With this study, it was tried to reveal the developmental status of individuals with visual impairment and their needs in the educational environment. In this study, the behaviours of an individual with visual impairment in school were observed and the family and teacher of the individual with visual impairment were interviewed. What kind of difficulties the individual observed in the educational environment encountered in the educational environment and how the teacher and the family followed a path were examined and reported.

Results: In the study, it was concluded that the size of the materials, the contrasting colour of the materials with the ground, and the appeal of the materials to different sensory organs are very important for the education of the child with low vision. Individuals with low vision move slower than their friends due to their visual impairment. It is seen that she is concerned about doing things as soon as possible in order not to fall behind her friends and therefore does most of the things in a cursory and sloppy way. In addition, it was observed that the individual with visual impairment was constantly trying to please her friends.

Keywords: Visual impairment, Low vision, Educational Environment

* This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

Sorumlu Yazar/Correspondence Author: Haşem GÜLMEZ (Hacettepe Üniversitesi)

E-posta/E-mail: hsmglmz65@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received: 10.07.2024

Kabul Tarihi/Accepted: 17.08.2024

Ç. Yayınlanma Tarihi/Online Published: 30.11.2024

GİRİŞ

Görme olayının bireylerin hayatlarındaki önemi herkes tarafından kabul edilmektedir. İnsan gözlerini dış dünyaya açılan bir pencere olarak düşünebiliriz. Bireylerde görme yetersizliğinin olması bireyde birtakım zorluklara ve sınırlılıklara yol açabilmektedir. Bu durum bireylerin gelişimini ve eğitimden faydalanmasını olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir. Bundan dolayı bireylerin özelliklerini belirleme ve uyarılma dikkatli ve özenli bir şekilde yapılmalıdır (MEB, 2013).

Görme yetersizliği yasal anlamda yapılan tüm düzeltmelere rağmen 20 dereceyi aşmayan bir görme açısına sahip olan ve gören gözün görme keskinliğinin de 10'da 1 veya bundan daha az olmasından kaynaklanan engeldir. Yapılan tüm düzeltmelere rağmen bireyin iyi gören gözündeki görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan bireylere de az gören denilmektedir (MEGEP, 2011). Görme yetersizliğinin eğitsel tanımlanmasına geldiğinde ise, görme yetersizlik seviyesi ne olursa olsun öğrenme süreci içinde görme duyularını yeterli düzeyde kullanamayan ve öğrenme sürecinde işitme ve dokunma duyularına hitap eden, eğitsel platformda dokunsal ve işitsel destek eğitim araçlarına ihtiyaç duyan bireylere görme engelli denilmektedir (Aktaş, 2022). Az gören birey ise öğrenme amacıyla görme duyusunu kullanabilen ve gözlük vb. araçlara gereksinimi olan kişilere denilmektedir (MEGEP, 2011). Görme becerisi sınırlı olan, destekleyici lenslerle bile görsel vecibelerini yerine getirmekte zorluk çeken fakat telafi edici görsel stratejiler, az görme cihazları ve çevresel değişikliklerle görme becerileri geliştirilebilen kişiler az gören bireyler olarak tanımlanmaktadır (Corn ve Lusk, 2010).

Bireyler bilgi edinmek amacıyla uzman görüşü, mantık, görüş birliği ve bireysel yaşantılardan faydalanmaktadır (McMillan ve Schumacher, 2010). Ayrıca duyu organları vasıtasıyla çevreleri hakkında bilgi edinmekte, depolamakta, anlamlandırmakta ve yorumlamaktadır. Kişilerin duyularında bir kayıp olması, kişilerin eksik öğrenmesine hatta hiç öğrenmemesine neden olmaktadır (Tüfekçioğlu, 2003). Öğrenme için her duyu organı oldukça büyük bir önem taşısa da göz en önemli duyu organı olmaktadır (Ataman, 2003). Ayrıca öğrenme yoluyla elde edilen bilgilerin %80-85'i görme yoluyla elde edilmektedir (Ataman, 2012; Cavkaytar ve Diken, 2012). Böylece görme duyusunun insanların öğrenmelerinde oldukça önemli olduğu ve bu duyuda meydana gelen herhangi bir yetersizlikte öğrencilerin öğrenme düzeylerinin etkileneceğini söylemek mümkündür. Bundan dolayı öğrencilerin iyi bir öğrenme gerçekleştirebilmeleri için görme yetersizliği olan bireylere yönelik eğitim ve öğretim ihtiyaçlarının belirlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu eğitim öğretim ihtiyaçları belirlenmeden öğretimin yapılması öğrencilerin eğitim ve öğretim sürecini olumsuz etkileyecektir (Sleezer vd., 2014). Bundan dolayı öğrencilerin eğitim ve öğretim sürecinde öğrencinin yetersizlikleri göz önüne alınmalı ve öğrenme süreci öğrencinin ihtiyacına göre uyarlanmalıdır. Az gören bireylerin eğitim öğretim ihtiyaçları bilinmeli ve bu ihtiyaçların nasıl sağlanacağı belirlenmelidir. Az gören çocuklara, özellikle erken okul döneminde temel akademik becerilerin geliştirilmesi sürecinde, okuma ve yazma becerilerini sergileme fırsatları sunulmalıdır. Erken dönemlerde sağlanan bu fırsatlar, çocukların düşük okuma hızından kaynaklanabilecek hayal kırıklığını ve azalan öz güveni önlemeye yardımcı olabilir (Corn ve Koenig, 2002).

Kabeto (2015) az gören öğrencilerin öğrenmelerinde karşılaştıkları zorlukları vurgulamıştır. Bunlar arasında esnek olmayan müfredat, sosyoekonomik yetersizlik, iletişimdeki sorun, engellilere yönelik olumsuz tutumlar, erişilemeyen ortam, uygunsuz ve yetersiz destek hizmetleri, yetersiz politikalar, tanınmama ve ebeveynlerin dahil edilmemesi ve eğitimsiz öğretmenler yer almaktadır.

Ülkemizde görme yetersizliği olan bireylerin eğitim hayatında karşılaştıkları zorlukları minimize etmek için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı aile destek programıyla ailelere eğitim ve rehberlik sağlamaktadır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı entegre eğitim ortamları, özel eğitim ve rehabilitasyon imkanları sağlamaktadır. Aynı zamanda Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Eğitim Müdürlüğü görme yetersizliği olan bireylere özel eğitim programları ve destek hizmetleri sağlamaktadır.

Görme yetersizliğinin yarattığı sınırlamaları ortadan kaldırmak ve normal görme gelişimine sahip bireylerin gözlemler ve deneyimler yoluyla kazandığı becerileri, görme yetersizliği olan öğrencilere kazandırmak amacıyla yurtdışında genişletilmiş çekirdek müfredatlar geliştirilmiştir (Barr ve Bracchitta, 2008; İşlek, 2020). Bu genişletilmiş çekirdek müfredat, görme yetersizliği yaşayan bireylerin toplumda bağımsız bireyler olarak yer alabilmeleri için kritik olan çeşitli becerileri içerir. Bu beceriler arasında tamamlayıcı beceriler ve erişim, sosyal etkileşim becerileri, boş zaman değerlendirme becerileri, yönelim ve bağımsız hareket becerileri, kendini yönetme becerileri, bağımsız yaşam

becerileri, mesleki eğitim, duyuları etkili kullanma becerileri ve destekleyici teknoloji kullanma becerileri yer alır (Altunay-Arslantekin, 2018).

Genişletilmiş çekirdek müfredat kapsamında bu becerilerin geliştirilmesi, görme yetersizliği olan bireylerin kendilerine yönelik algılarının olumlu yönde değişmesine ve öz güven duygusunun artmasına katkı sağlar. Ayrıca, normal gelişim gösteren bireylerin (akranlar, öğretmenler, aile üyeleri) görme yetersizliği olan kişilere karşı olumlu tutumlar geliştirmesi açısından da büyük önem taşır. Bunun yanı sıra, görme yetersizliği olan öğrencilerin genel eğitim programlarını takip edebilmeleri için derslerde ve değerlendirmelerde uygun materyal ve ortam düzenlemeleri yapılması gerekmektedir (Çelik ve Altunay, 2021).

Araştırmanın Amacı

Dünyada 246 milyonu az gören olmak üzere 285 milyon görme yetersizliği olan birey bulunduğu düşünülmektedir (Nergiz ve Uluç, 2017). Yapılan bu araştırma, sayısı bu kadar fazla olan az gören öğrencilerin yararı için öğretmen, ebeveyn, ilgili araştırmacılar vb. bu konunun muhatabı olabilecek tüm kesimlere rehber olması açısından önemlidir. Bu çalışmada görme yetersizliği olan (az gören) bireylerin eğitimdeki ihtiyaçları, hayatlarında karşılaştığı problemler, ve bu güçlüklerin bireyin gelişimi üzerindeki etkilerini incelemek ve bu problemlerle nasıl başa çıktığını incelemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması desenlerinden ise bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Durum çalışması bir durum veya konunun belirli bir zamanda derinlemesine araştırılmasını imkân veren nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2003). Bütüncül tek durum deseni, bir konu veya bir durum üzerinde bütüncül bir şekilde durulmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada az gören bireyin okul ortamındaki durumunu bütüncül bir şekilde derinlemesine incelemek amacıyla bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır.

Veri Analiz Birimi

Araştırma katılımcısı olasılık dışı örnekleme yöntemlerinden kolay örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu çalışma Van ilinin merkezi bir ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir köy okulunda 1. sınıfa devam eden 7 yaşındaki az gören bir kız çocuğuyla yürütülmüştür. Ayrıca öğrenci anne ve baba eğitim düzeyi ilköğretim mezunu olan, ekonomik durumu düşük çok çocuklu bir ailenin çocuğudur. Öğrenci 5 çocuklu bir ailenin 4. çocuğudur. Öğrencinin bir gözü hiç görmemekte diğer gözünün %10'u görmektedir. Öğrenci gözlük kullanmaktadır. Öğrenci kıvrırcık siyah saçlara ve kahverengi gözlere sahip olup göz dışında herhangi bir hastalığa sahip değildir. Öğrencinin gözleri fiziksel görünüm açısından herhangi bir kusura sahip değildir. Daha önce herhangi bir ağır hastalık geçirmemiştir.

Araştırmada öğrencinin hem annesinden hem de öğretmeninden görüşme yöntemiyle veri toplanmıştır. Cinsiyeti kadın ve meslekteki 3. yılı olan öğretmenin sınıfında 12 öğrencisi bulunmaktadır. Öğretmen 1. Sınıfı ilk defa okutmaktadır. Ayrıca daha önce görme yetersizliği olan bir çocukla çalışmamıştır.

Not: Görme yetersizliği olan birey gizlilik ilkesi gereği isminin açıklanmayacağını belirttiğimizde birey kendisinden en sevdiği meyve olan **Kiraz** olarak söz edilmesini istemiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın verileri gözlem ve görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Gözlem 4 günlük gözlemlerden oluşmaktadır. Gözlemler katılımsız gözlem yöntemiyle yapılmıştır. Gözlem yapan kişi gözlem konusunda eğitim almış bir bilim uzmanıdır. Görüşme ise öğrencinin öğretmen ve annesi ile yapılmıştır. Veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşmecinin görüşme öncesinde belirlediği alanlara sadık olarak hem hazırlanmış soruları hem de sorduğu sorular hakkında ayrıntılı bilgiler elde etmek amacıyla ek sorular sorma

özgürlüğüne sahip oluna görüşme çeşididir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Görüşme literatür taranarak araştırmanın amacına uygun olarak 8 soru öğrencinin öğretmene, 5 soru öğrencinin velisine sorulmak için hazırlanmıştır.

Güvenirlilik ve Geçerlilik

Veriler toplanmadan önce Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinden 08.12.2023 tarihli 2023/29 karar numarasına sahip etik kurul izni alınmıştır. Araştırmanın güvenilirliği için gözlem sürecini baştan sona kadar kapsayan bir protokol oluşturulmuştur. Yapılan gözlemler dış etkenler ve rastlantısal değişkenleri önlemek için günün farklı saatlerinde ve farklı derslerde yapılmıştır. Araştırmada gözlemci tarafından alınan objektif gözlem raporlarına yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme soruları ise amacına uygun bir şekilde uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Görüşmede elde edilen veriler ses kaydı alınarak toplanmıştır. Görüşme sorularına verilen yanıtlar, herhangi bir değişiklik yapılmadan katılımcıların kendi ifadeleriyle araştırmada yer verilmiştir. Görüşme yüz yüze yapılarak görüşme yapılan kişinin beden diline de dikkat edilmiştir. Böylece araştırma katılımcılarının söylemek istediklerinin doğru yorumlanması sağlanmıştır. Katılımcıların rahat ve içten cevap verebilmeleri için katılımcıların kimlik ve okul bilgilerinin kesinlikle paylaşılmayacağı söylenip onay alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada öğretmen ve anne görüşleri ile gözlem sonuçları bir arada ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu araştırmada veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analizde doğrudan alıntılar ile bireylerin görüşleri yansıtılır. Bu analiz çeşidinde amaç, elde edilen bulguları düzenli ve yorumlanmış bir şekilde sunmaktır. Bu amaçla ilk olarak elde edilen veriler sistematik ve düzenli bir şekilde betimlenir. Daha sonra bu betimlemeler açıklanmakta, yorumlanmakta, neden sonuç ilişkileri incelenmekte ve birtakım sonuçlara ulaşılmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2021).

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sürecinde yapılan gözlemler ve görüşmelerden elde edilen veriler bulunmaktadır.

Uygulama Oturumları

1. Gözlem

İlk gözlem 22.04.2024 tarihinde saat 10.20 ile 11.55 arasında görsel sanatlar dersinde yapılmıştır. Görsel sanatlar dersinde boyama etkinliği yapılmaktadır. Gözlemci Kirazı yakından görebilmek için Kiraz'ın yakınında bir yerde oturmaktadır.

- Kiraz belirli uzaklıktaki renkleri gözlük desteğiyle tanıyabilmektedir.
- Kiraz alacağı nesnelere yakından bakarak seçebilmektedir.
- Kiraz boyama sayfasındaki şekilleri diğer öğrencilere nazaran taşımadan boyamakta zorluk çekmektedir. Kiraz büyük boyuttaki şekillerin(ev, dağ vb.) için boyarken fazla taşımadan boyayabilmektedir. Küçük boyuttaki şekilleri(tavuk vb.) daha fazla taşıyarak boyamaktadır.
- Kiraz nesnelere tam görebilmek için boyama kâğıdının üzerine fazla eğilmektedir. Bunun için sıklıkla diğer öğrencilerin aksine ayakta kalmayı tercih etmektedir. Böylece ayakta kâğıdın üzerine rahatça eğilebilmektedir. Kiraz'ın öğretmeni bunun önüne geçmek için Kirazı sırada oturtuktan sonra masayı Kiraza yaklaştırıp kâğıdı Kiraz'ın rahatlıkla görebileceği bir konuma getirmektedir. Fakat Kiraz biraz süre geçtikten sonra tekrar ayağa kalkmaktadır.
- Nesnenin boyutu Kiraz ile nesne arasındaki mesafeyi belirlemektedir. Nesnenin küçüklüğü nesne ile arasındaki mesafeyi azaltmaktadır. Örneğin kalem tıraşla açtığı boyanın ucunu görebilmek için daha yakından bakma gereksinimi duymaktadır.

- Kiraz yere düşen birbirine yakın renkte olan küçük nesnelere (renkli fasulyeler) birbirinden ayırt edememektedir. Ayrıca zemin ile zıt olmayan renkleri bulmakta zorluk çekmektedir.
- Etkinlik bitip toparladıklarında Kiraz'ın çok özensiz bir şekilde kâğıdını çantasına koyduğu ve çantasının oldukça dağınık olduğu göze çarpmıştır. Bunun nedenini öğrenmek için Kiraz'ın öğretmeniyle yaptığımız görüşmede Kiraz'ın arkadaşlarından geri kalmamak için bir an önce yapayım kaygısı güttüğü ve çoğu şeyi üstünkörü, özensiz bir şekilde yaptığını belirtmektedir. Kiraz bu durumu boyamadaki aceleciliği, özensizliğiyle de göstermiştir.

2. Gözlem

İkinci gözlem 24.04.2024 tarihinde saat 10.20 ile 11.55 arasında beden eğitimi ve oyun dersinde yapılmıştır. Çocuklar açık havada yakan top oynamaktadır. Oynanılan topun rengi beyazdır.

- Kiraz'ında aralarında bulunduğu 6 öğrenci yakan top oynamaktadırlar. Kiraz ortada ve ona atılan topun ona değmemesine çalışmaktadır. Kiraz ona atılan topu biraz geç fark etmekte ve tepki vermekte gecikmektedir. Bazen ortadayken topun hangi tarafta olduğunu görememektedir.
- Daha sonrasında top yakalama oyunu oynanmaktadır. Bu oyunda biri top atar diğer bir kişi ise o topu yakalamaya çalışmaktadır. Çeşitli renklerde top bulunmaktadır. Kiraz bu toplardan canlı renklere sahip olanlara karşı görme uyaranları daha açık olup daha iyi görebilmektedir.
- Kiraz topu yakalamakta fazla iyi olmadığı görülmektedir. Kiraz topun geldiği yönü tam olarak kestiremediği için kollarını açmakta kollarına düz gelen topu yakalamakta kolunun yan tarafına doğru gelen topları tutamamaktadır.
- Ayrıca Kiraz koşarken tek basamaklı merdiveni fark edebilmekte ve koştuğunda düşmeden merdivenin üzerine binip çıkabilmektedir.

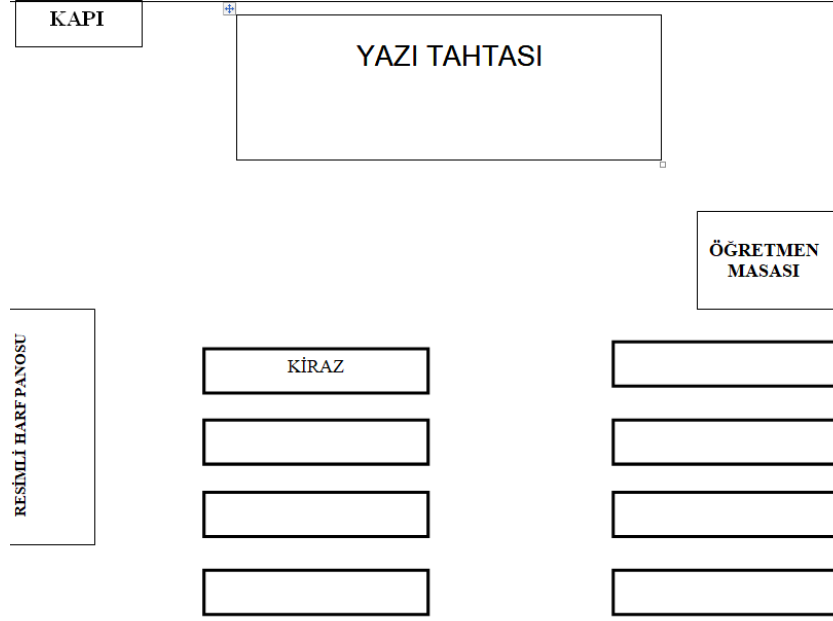
3. Gözlem

Üçüncü gözlem 25.04.2024 tarihinde saat 9.25 ile 11.00 arasında matematik dersinde yapılmıştır. Kiraz'ın öğretmeni bu derste diğer öğrencilere kitapta yer alan nesnelere saydırırken Kiraz için renkli ve dokunarak sayacağı materyaller kullanmaktadır.

- Kiraz gözlüğünün altından net olarak göremediği için gözlüğüyle görebilmek için başını eğmek ve görmek istediği sayıyı ve/veya harfi gözlük perspektifine getirebilmek için çaba harcamaktadır.
- Sayı saymak için renkli fasulyeler kullanılmakta böylece hem renkli hem de dokunacağı nesnelere tercih edilmekte ve Kiraz'ın daha iyi anlamasına yardımcı olunmaktadır.
- Kiraz sayı sayma işlemini fasulyelere tek tek dokunmadan sayamamakta ve doğru cevabı verememektedir. Ayrıca bazen tekrarlayan sayımlar görülmektedir.
- Kiraz fasulyeleri toplu olarak görebilmekte ama onlara bakarak işlem yapamamaktadır.
- Kiraz'ın öğretmeni Kiraz'ın rakamları yazabilmesi için ona yardımcı olmaktadır ama bunu yapmakta zorlanmaktadır. Çünkü Kiraz yapamadığı bir sayıyı yazarken her zamankinden daha fazla kâğıdın üzerine eğilmekte ve Kiraz'ın öğretmeni kâğıdı görememektedir.
- Kiraz fasulyelerle sayı sayarken nerede duracağını ve nerede bittiğinden emin olamamakta ve bu yüzden sonuçlardan emin olmamaktadır.

4. Gözlem

Dördüncü gözlem 26.04.2024 tarihinde saat 10.00 ile 12.00 arasında Türkçe dersinde yapılmıştır. Sınıf oturma düzeni şekil 1'de görüldüğü gibidir.

Şekil 1. Sınıf Oturma Düzeni

Şekil 1'de görüldüğü gibi Kiraz tahtayı iyi görebilmek amacıyla ön sıralara yerleştirilmiştir. Tahtayla arasında 2.5 metre bulunmaktadır. Kiraz'ın öğretmeni tahtada yazı yazarken Kiraz'ında görebilmesi için daha büyük harflerle (3.5 cm) ve kırmızı renkli yazı yazmaktadır. Ayrıca resimli harf panosunu daha yakından görmesi içinde resimli harf panosuna yakın oturtulmuştur.

- Kiraz'ın öğretmeni arada sırada Kiraz'ın göz mesafesinde Kiraz'ın onu en iyi şekilde görmesine olanak sağlayan açıda durmaktadır. Böylece Kiraz'ı eksik olduğu yerlerde desteklemektedir.
- Kiraz yazısını diğer arkadaşlarına oranla daha büyük yazmaktadır.
- Kiraz birbirine benzeyen harfleri karıştırmaktadır. Bunu Kiraz'ın öğretmeniyle yaptığımız görüşmede öğretmene sorulduğunda bunun Kiraz'ın tam görmemesinden kaynaklanmadığı genel itibarıyla harfleri tanımamakta bu yüzden karıştırdığını belirtmektedir.
- Kiraz yazı yazarken harfler arasına olması gerekenden fazla veya olması gerekenden az boşluk bırakmaktadır.

Görüşme sorularından elde edilen bulgular

Araştırmanın bu bölümünde görüşme sorularından elde edilen bulgular yer almaktadır.

1. Görüşme

İlk görüşme 29.04.2024 tarihinde saat 14.30'da Kiraz'ın öğretmeniyle yarı yapılandırılmış şekilde görüşme yapılmıştır. Önceden belirlenen sorular ile gözlemde dikkat çeken sorular Kiraz'ın öğretmene sorulmuş ve Kiraz'ın öğretmeni tarafından cevaplandırılmıştır. Sorulan sorular ve cevapları şu şekildedir;

S1.Kiraz birbirine benzeyen harfleri karıştırmaktadır bunun sebebi ne olabilir?

“Harfleri öğretmede ses temelli yöntem kullanıldığı için genel itibarı ile bir kanıda bulunmak yanlış bir cevap olur. Çünkü Kiraz harfleri daha tam olarak tanımamakta ve bu yüzden birbirine karıştırmaktadır.”

S2.Kiraz'ın görme yetersizliği öğrenme durumunu etkiliyor mu?

“Kiraz biraz öğrenme zorluğu yaşamaktadır. Ama bunu sadece gözlerinin durumuna bağlamak doğru olmayacaktır. Çünkü bazen sesli materyallere tepkisi de az olmaktadır. Algıda gecikme yaşamakta ve bir olaya tam konsantrasyon olamamaktadır. Sürekli birilerini arama gayreti içinde. Film izlerken bile sürekli öğretmenini arıyor. Etrafındaki her hareketi anlamak istiyor. Ses refleksi arkadaşlarına oranla biraz daha gelişmiş ve her sese dönüp bakma ihtiyacı duymaktadır.”

“Öğrenmede arkadaşlarını geriden takip etmekte ama birebir ilgilendiğinde öğrenme hızı artmaktadır. Sayı sayma işlemini şarkı ile desteklediğimde öğrenmesi hızlanmaktadır. Renkli ve dokunabileceği nesnelere sayı saydırdığımda, öğrenciye gerekli materyalleri sağladığımda öğrenmedeki güçlük azalmaktadır.”

S3.Kiraz’ın öğretmeni olarak yaşadığınız zorluklar var mıdır? Varsa ne gibi zorluklarla karşılaşılıyorsunuz?

“Kirazla birebir olarak ilgilenmek gerekmektedir. Çünkü konsantre olmada zorluk çekmektedir. Özel olarak ilgilenmek istiyorum ama vakit bulamıyorum. Sınıfta farklı gelişim düzeyinde başka öğrencilerin olması Kirazla daha az ilgilenmeme neden olmaktadır Ayrıca komut vermekte zorlanıyorum. Bazen bir şey istediğimde üç dört defa tekrarlamam gerekebiliyor.”

S4.Kiraz sürekli olarak ayakta olmayı tercih etmekte bunun nedeni ne olabilir? Ayrıca bunun gibi dikkatinizi çeken başka davranışları var mı?

“Kiraz az gördüğü için kâğıdı tam olarak görebilmek amacıyla kâğıdın üzerine eğilmektedir. Rahatça eğilebilmesi için de ayakta kalmayı tercih etmekte. Sandalyesine oturtup masasını yaklaşıtıyorum ayrıca kâğıdı da rahatlıkla görebileceği bir açığa getirmektedir ama gene de tekrar ayağa kalkmaktadır.”

“Sürekli bir şeyle uğraşmak istemektedir. Etrafında olup bitenleri görebilme telaşında ve çevresinde olup bitenlerden haberdar olma isteğinde. Bir ses olduğunda hemen anlamak istediği için ani hareketler yapmakta ve bunun sonucunda arkadaşlarına veya başka nesnelere çarpmaktadır. Sesin geldiği yönü bilmediği için telaşa kapılıp ani hareketlerle sağa sola bakmaktadır.”

S5.Görme yetersizliğinin Kiraz’ın sosyal duygusal gelişimi üzerindeki etkisi nasıldır?

“Okulun ilk açıldığı dönem Kirazda dışlanma kaygısı görülmekteydi. Bunun farkına erken varıp sınıfta empati ve farklılıklar teması üzerine farkındalık etkinlikleri yaptırarak öğrencilere. Bu etkinlikler sayesinde öğrencilerde farkındalık, empati duyguları gelişmeye başladığını ve bunlar sayesinde bugüne kadar herhangi bir sorun yaşanmadığını fark ettim. Kiraz göz teması kurmaktan fazla hoşlanmamakta göz temasında çekingen davranmaktadır. Arkadaşlarını sürekli memnun etmeye çalışmaktadır. Her eşyasını arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Silgimi lazım ilk önce o koşup silgiyi arkadaşlarına verir. Ayrıca Kiraz diğer arkadaşlarından daha fazla öğretmenin ilgisini dikkatini kendine çekmek istemektedir. Bunun için sürekli soru sormaktadır.”

S6.Görme yetersizliğinin Kiraz’ın bilişsel gelişimi üzerindeki etkisi nasıldır?

“Tam görememe bilişsel gelişimi üzerinde büyük bir etki yaratmaktadır. Görsel uyarıcılara fazla maruz kalmaması bilişsel gelişimi üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Bunun için görebileceği büyüklükte materyaller kullanmaktayım. Ayrıca materyallerin canlı renklere sahip olmasına dikkat ederim. İşitsel hafızası gelişmiş ama görsel hafızası fazla gelişmemiştir. Örneğin harfleri tanımamakta ama sesleri tanımaktadır. Ayrıca başaracağı etkinlikleri tercih etmekteyim böylece Kiraz’ın kendine güven, başarıma duyguları gelişmektedir. Ayrıca ailenin Kiraza yardımcı olmak amacıyla verdiğim ödevin tamamını yapmaları bilişsel gelişimini sekteye uğratmaktadır.”

S7.Görme yetersizliğinin Kiraz’ın öz bakım becerileri üzerindeki etkisi nasıldır?

“Kiraz sürekli arkadaşlarından geri kalmama telaşı içindedir. Bundan dolayı kendine fazla zaman ayıramamaktadır. Ayrıca yapması gereken sorumluluklarının ailesi tarafından yerine getirilmesi onu öz bakım becerilerinde eksik bırakmaktadır. Sorumluluklarını kendisi yapamayınca hem sosyal duygusal gelişimi açısından hem de öz bakım becerileri açısından öğrenciyi olumsuz etkilemektedir.”

S8.Görme yetersizliğinin Kiraz’ın psikomotor becerileri üzerindeki etkisi nasıldır?

“Kiraz oldukça hareketli bir yapıya sahiptir. Böyle bir yapıya sahip olması gözlerinin tam görememesinden kaynaklanan sorunlar meydana getirmektedir. Koşarken bir yerlere veya arkadaşlarına çarpma durumları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca seslere karşı ani hareketlerde bulunmaktadır. Beden eğitimi dersindeki oyunlarda zorluk yaşamaktadır.”

2.Görüşme

İkinci görüşme 30.04.2024 tarihinde saat 10.30’da Kiraz’ın annesiyle yarı yapılandırılmış şekilde görüşme yapılmıştır. Önceden belirlenen sorular ile gözlemlenilen dikkat çeken sorular Kiraz’ın annesine sorulmuş ve Kiraz’ın annesi tarafından cevaplandırılmıştır. Sorulan sorular ve cevapları şu şekildedir;

S1.Kiraz'ın görme yetersizliğini ne zaman ve nasıl öğrendiniz?

"Kirazdaki görme yetersizliğini Kiraz 2 yaşına geldiğinde farkına varabildik. Gözlerinde oluşan şişlik ve gözlerinin kızarması belirtilerinden fark edebildik."

S2.Kiraz'ın ailesinde görme yetersizliği olan başka birey var mı?

"Ailede görme yetersizliği olan başka birey bulunmamaktadır."

S3.Kiraz'ın gözlerindeki sorun ne?

"Kiraz'ın bir gözü hiç görmemekte diğer gözü ise %10' görmemektedir."

S4.Kiraz'ın görme yetersizliği olduğu için aile ne yapmaktadır?

"Biz elimizden geldiği kadar Kiraz'ın doktor ihtiyacını karşılamaya çalışmaktayız. En ufak bir rahatsızlık karşısında hiç geciktirmeden hastaneye götürmekteyiz. Evdeki herkes konu Kiraz olunca daha hassas daha titiz davranmaktadır. Düşüp yaralanmasına karşı evde yerlerde bir şey kalmamasına, evi derli toplu bırakmaya dikkat ediyoruz. Ayrıca şeffaf kırılabilen ve kırıldığında zarar verebilen nesnelere (bardak, sürühi) tercih etmiyoruz."

S5.Kiraz sorumluluklarını yerine getirebiliyor mu?

"Verilen sorumlulukları çoğu kez biz yerine getirmekteyiz. Kiraz yapamamakta ve ona yardım etmekteyiz. Ayakkabılarını bile biz giydirip çıkardığımız için bazen biz olmadan ayakkabılarını bile kendi başına giyip çıkaramamaktadır."

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sonuç olarak Kiraz için nesnelere boyutu çok önemlidir. Nesnelere boyutu Kiraz ile nesne arasındaki mesafeyi belirlemektedir. Nesnelere boyutu küçüldükçe Kiraz nesneyi görebilmek için nesneye daha fazla yaklaşmaktadır. Örneğin kalem-tıraşla açtığı boyanın ucunu görebilmek için daha yakından bakma gereksinimi duymaktadır. Teymen ve Özdemir (2015) yaptıkları araştırmada az gören katılımcılar gören katılımcılar ile karşılaştırdıklarında az gören katılımcıların okumak için daha yakın mesafeleri tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Negiloni vd. (2018) yaptıkları araştırmada tablo 1'de gösterildiği gibi görme derecesine göre maksimum görme mesafesi ve tahtadaki yazı boyutu önerisinde bulunmaktadır. Bu önerilere baktığımızda Kirazın tahtaya uzaklığı ve yazıların boyutunun Kiraza uygun bir şekilde ayarlandığı görülmektedir.

Tablo 1. Görme engeli kategorilerine göre çocuklar için minimum boyut ve maksimum izleme mesafesine ilişkin öneriler (Negiloni vd., 2018).

Visual impairment categories	Minimum size of visual task on chalkboard (height of lowercase letter)	Maximum distance from the center of chalkboard to student's desk
Mild visual impairment ($\geq 6/18$)	3 cm	4.3 m
Moderate visual impairment ($<6/18-6/60$)	4 cm	1.7 m
Severe visual impairment ($<6/60-3/60$)	4 cm	85 cm

Kiraz gözlüğünün altından net olarak göremediği için gözlüğüyle görebilmek için başını eğmek ve görmek istediği sayıyı ve/veya harfi gözlük perspektifine getirebilmek için çaba harcamaktadır. Kiraz nesnelere tam görebilmek için boyama kâğıdının üzerine fazla eğilmektedir. Böylece ayakta kalmayı tercih etmektedir. Tiryaki (2012) az gören öğrencilerin göz hizasında ve yakın bir mesafeden okuyup yazmakta olduğunu ifade etmektedir. Bu durumun baş, boyun ve duruş bozuklukları problemlerini oluşturmada olduğunu belirtmiştir.

Kiraz'ın öğretmeni Kiraz'ın yetersizliğine göre materyalleri ve afişleri büyük puntolu olacak şekilde ayarlamaktadır. Buultjens ve arkadaşları (1999) yazı tipi ve boyutunun öğrencilerin doğru ve hızlı okumaları üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Kiraz'ın tahtayı görebileceği ön sıralara yerleştirmiş ve tahtada yazı yazarken büyük puntolu ve zeminin zıttı bir renk kullanmaktadır. Zorluoğlu (2017) az gören öğrencilerin tahtayı rahatça ve en iyi şekilde görebilecekleri bir yere yerleştirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Kirazın öğretmenin Kirazın ihtiyaçlarını bilip ona göre materyaller seçmesi Kirazın yetersizliğinden kaynaklanan olumsuzlukları azaltmaktadır. Az gören çocuklar için okuma materyallerinin büyük puntolu, kontrastı yüksek ve resimli olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (Richardson-Gibbs ve Klein, 2017).

Kiraz zemin ile zıt olan renkleri ayırt edebilmekte ve zemin ile zıt olmayan renkleri ayırt edememektedir. Brown (2010) az gören öğrencilerin görme yetersizliklerini minimize etmek için kullanılan materyallerde zıt renklerin tercih edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Böylece zemin ile zıt renklerin kullanılması az gören bireylerin nesneyi görmesini kolaylaştırmaktadır.

Kiraz beyaz renkli topun geldiği yönü tam olarak kestirememekte olup canlı renkli materyalleri daha çabuk fark etmektedir. Ayrıca nesnelere sayma işlemini canlı renkli ve dokunacağı materyaller ile yapabilmektedir. Diğer şekilde sayı sayma işlemini doğru bir şekilde gerçekleştirememektedir. Coşkun ve Şimşek (2021) az gören bireylerde bireylerin ihtiyaçlarına uygun canlı ve zıt renklerin kullanılmasını ve dokunma duyusuna hitap edecek nesnelere kullanılmasını önermektedir. Az gören çocuklara uyarlamalar ile dokunarak keşfetme fırsatı verilmelidir (Koenig ve Farrenkopf, 1997).

Az gören bireylerin normal bireylerden farklı olarak gördüklerinden tam emin olamama durumu söz konusudur. Örneğin Kiraz fasulyelerle sayı sayarken nerede duracağını ve nerede bittiğinden emin olamamakta ve bu yüzden sonuçlardan emin olmamaktadır. Phan ve Conroy (2022) görme yetersizliği olan çocukların sayı sayarken nesnelere atlamak, tekrarlayan sayım, kardinal sayı ilkesi ile ilgili sorunlar yaşadığını belirtmektedir.

Kiraz diğer arkadaşlarına nazaran yazı yazarken harfler arasına olması gerekenden fazla veya olması gerekenden az boşluk bırakmaktadır. Burada Kiraz harflerin sonunu ve başını tam olarak göremediğinden dolayı bu tür yazım düzensizlikleri görülmektedir. Ayrıca yetersizliğinden dolayı daha yavaş ve dikkatli olması gerekirken arkadaşlarından geri kalmamak için hızlı yazmaya uğraşması da bu duruma neden olmaktadır.

Kiraz görme yetersizliğinden dolayı öğrenmede zorluklar yaşamaktadır. Ayrıca Kiraz algıda gecikme yaşamakta ve bir olaya tam olarak konsantre olamamaktadır. Buhrow ve arkadaşları (1998) yaptıkları araştırmada görme yetersizliği olan öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarından daha düşük akademik yeterliliğine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Kiraz etrafında olup bitenleri görebilme telaşında ve çevresinde olup bitenlerden haberdar olma isteğindedir. Bir ses olduğunda hemen anlamak istediği için ani hareketler yapmakta ve bunun sonucunda arkadaşlarına veya başka nesnelere çarpmaktadır. Kiraz olanları görememe telaşından çevrede yaşananları hemen görmek istemektedir. Burada az gören bireyler yetersizliklerinden dolayı görememe korkusuna karşı diğer bireylere göre daha hassas olduğu görülmektedir. Bu bireyler işitememe, konuşamama vb. konulara karşı bu kadar korku ve telaş yaşamamakta sadece yetersizliği olan alanda daha fazla hassas davranmaktadır. Buna örnek vermek gerekirse kısa boylu, normal kilolu birisine kilo şakası yaptığında fazla umursamaz ama boy şakası yaptığında daha alıngan davranır. Çünkü bir konudaki eksikliğimiz bizi o konuya karşı daha hassas bir duruma getirir.

Kiraz görme yetersizliğinden dolayı arkadaşlarından daha yavaş hareket etmekte ama sırf arkadaşlarından geri kalmamak için bir an önce yapayım kaygısı güttüğü ve çoğu şeyi üstünkörü, özensiz bir şekilde yaptığını belirtmektedir. Kiraz bu durumu boyamadaki aceleciliği ve özensizliğiyle de göstermiştir. Ayrıca Kirazın öğretmenin Kirazın

çantasının çok dağınık olduğunu, bunu ders bitiminde bir an önce arkadaşlarıma yetişeyim kaygısıyla yaptığını söylemesi bu bulguyu desteklemektedir.

Kirazda dışlanma kaygısı gözlenmiştir. Arkadaşlarını sürekli memnun etmeye çalışmaktadır. Burada az gören bireyin görme yetersizliğinden dolayı özgüven eksikliği yaşamakta ve bu özgüven eksikliği akran ilişkilerine dışlanma kaygısı ve arkadaşları memnun etme şeklinde yansımaktadır. Öğretmenin sınıfta farkındalık ve empati temalarına yönelik etkinlikler yapması diğer çocukların Kiraz'ı aralarına almalarına, onu dışlamamalarına ve ona empati duymalarını sağlamaktadır.

Görme yetersizliği yaşayan çocukların uygun okuryazarlık materyalleri ve deneyimlere erişimi sınırlı olsa da, erken okuryazarlık desteği sağlanması durumunda, bu çocukların gören akranlarıyla benzer deneyimlere sahip olabileceği öngörülmektedir (Erickson vd., 2007). Bundan dolayı görme yetersizliği olan çocukların gelişimsel olarak ne durumda olduğu, eğitim ortamındaki ihtiyaçlarının ne olduğu ve nasıl desteklenmesi gerektiği bilinirse görme yetersizliği olan çocukların tipik gelişim gösteren akranlarından geri kalmamasına ve bütün gelişim alanlarının desteklenmesine yardımcı olacaktır.

ÖNERİLER

Görme yetersizliği (az gören) bireylerin tam olarak görmemesinin etkileri bütün gelişim alanlarında görülmektedir. Bundan dolayı Kirazın yetersizlikten kaynaklanan ihtiyaçları belirlenmeli ve o ihtiyaçları gelişimine uygun bir şekilde karşılanmalıdır.

Kiraz'ın görme yetersizliğinden dolayı ses refleksi diğer arkadaşlarına göre fazla gelişmiştir. Az gören bireyler görme duyusunu tam olarak kullanmadığından dolayı normal bireylere göre diğer duyularını işin içine biraz daha katmaktadır. Bundan dolayı Kiraz'ın görsel, sesli ve dokunacağı materyallerle eğitiminin desteklenmelidir.

Görme yetersizliği (az gören) bireylerde nesnelerin boyutu, rengi, nesne renginin zeminle zıt renkli olup olmadığı, bireyin materyallere olan uzaklığı, materyallerin farklı duyulara hitap edip etmemesi konuları son derece önemlidir. Bundan dolayı eğitim ortamı veya ev ortamındaki nesnelerin az gören bireylerin ihtiyaçlarına uygun olarak belirlenmesi önerilir.

Görme yetersizliği (az gören) öğrenciler akranlarıyla iyi ilişkiler geliştirmeyi önemsemektedirler. Bundan dolayı arkadaşlarına farkındalık ve empati eğitimleri verilerek az gören öğrencinin dışlanması, ortama alınmaması vb. sorunların önüne geçilebilir.

Görme yetersizliği (az gören) bireyler için aile ve öğretmen üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeli ancak duygusallığa kapılıp da az gören bireyin yapması gereken şeyi onun yerine yaparak çocuğun gelişimini olumsuz etkilememelidir.

Görme yetersizliği (az gören) bireylerin ebeveynleri ve öğretmenleri için bu konuda bilgilendirici eğitimler verilebilir.

Görme yetersizliği (az gören) bireyler hakkında daha fazla araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, F. N. (2022). Görme Engelli Öğrencilerin Denklem ve Eşitsizlik Kavramlarına İlişkin Düşüncelerinin İncelenmesi. *Educational Academic Research*, (47), 68-79. <https://dergipark.org.tr/en/pub/education/issue/74990/1229019>
- Altunay Arslantekin, B. (2018). Görme yetersizliği olan öğrenciler. A. Cavkaytar, D. E. Tekin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya sınıf öğretmenliği seti: özel eğitim ve kaynaştırma içinde* (s. 141-176). Ankara: Eğiten Kitap.
- Ataman, A. (2003). Görme yetersizliğinin çocuklar üzerindeki etkileri. Ü. Tüfekçioğlu (Ed.), *İşitme konuşma ve görme sorunu olan çocukların eğitimi* içinde. Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ataman, A. (2012). Özel eğitime muhtaç olmanın nedenleri anlamı ve amaçları. A. Ataman (Ed.), *Temel eğitim öğretmenleri için kaynaştırma uygulamaları ve özel eğitim içinde*. Vize Yayıncılık.
- Barr, J. J., & Bracchitta, K. (2008). Effects of contact with individuals with disabilities: Positive attitudes and majoring in education. *The Journal of Psychology*, 142(3), 225-244. <https://doi.org/10.3200/JRLP.142.3.225-244>

- Brown, C. (2010). *Environmental Checklist for Developing Independence*. <http://www.tsbvi.edu/orientation-and-mobility-items/1969-environmental-checklist-for-developing-independence>
- Buhrow, M. M., Hartshorne, T. S., & Bradley-Johnson, S. (1998). Parents and teachers ratings of the social skills of elementary-age students who are blind. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 92(7), 213– 227.
- Buultjens, M., Aitken, S., Ravenscroft, J., & Carey, K. (1999). Size Counts: The Significance of Size, Font and Style of Print for Readers with Low Vision Sitting Examinations. *British Journal of Visual Impairment*, 17(1), 5–10. <https://doi.org/10.1177/026461969901700102>
- Cavkaytar, A., & Diken, İ. H. (2012). *Özel eğitim: Özel eğitim ve özel eğitim gerektirenler*. Vize Basın Yayın.
- Corn, A. L., & Koenig, A. J. (2002). Literacy for students with low vision: A framework for delivering instruction. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 96(5), 305-321. <https://doi.org/10.1177/0145482X0209600503>
- Corn, A. L., & Lusk, K. E. (2010). Perspectives on low vision. A. L. Corn & J. N. Erin (Ed.), *Foundations of low vision: Clinical and functional perspectives*. AFB PRESS.
- Coşkun, M. K., & Şimşek, U. (2021). Görme engelli öğrencilere yönelik geliştirilen Sosyal Bilgiler dersi etkinliklerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies – Education*, 16(3), 1453-1472. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.49818>
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Çelik, G., & Altunay, B. (2021). Kaynaştırma sınıflarında bulunan görme yetersizliği olan öğrenciler hakkında paydaş tutum ve stratejilerinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar University Journal of the Faculty of Education*, 9(2), 43-65. <https://doi.org/10.52826/mcbuefd.953367>.
- Erickson, K. A., Hatton, D., Roy, V., Fox, D., & Renne, D. (2007). Literacy in early intervention for children with visual impairments: Insights from individual cases. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 101(2), 80-95. <https://doi.org/10.1177/0145482X0710100203>
- İşlek, Ö. (2020). Görme yetersizliği olan öğrenciler için genişletilmiş müfredat. P. Piştav Akmeşe ve B. Altunay (Ed.), *İşitme yetersizliği ve görme yetersizliği olan çocuklar ve eğitimi içinde*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kabeto, K. A. (2015). *Academic experiences of learners with low vision in Ligaba Integrated Primary School, Ethiopia*. (Unpublished master thesis), University of South Africa, South Africa.
- Koenig, A. J., & Farrenkopf, C. (1997). Essential experiences to undergird the early development of literacy. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 91(1), 14-24. <https://doi.org/10.1177/0145482X9709100104>
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2010). *Research in education: Evidence-based inquiry*. Pearson.
- MEB (2013). *Görme Engelliler Modülü*. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Ankara: MEB.
- MEGEP, (2011). Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Aile ve Tüketici Hizmetleri, *Engelli Bireyler*, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Engelli%20Bireyler.pdf
- Negiloni, K., Ramani, K.K., Jeevitha, R., Kalva, J., & Sudhir R.R. (2018). Are children with low vision adapted to the visual environment in classrooms of mainstream schools? *Indian J Ophthalmol* 2(66), 285-9.
- Phan, T., & Conroy, P. (2022). Counting Skills of Young Children With Visual Impairments. *Journal of Blindness Innovation and Research* 12(1).
- Richardson-Gibbs, A. M., & Klein, M. D. (2017). Okul öncesinde bütünlüştürmeyi hayata geçirme çocuklar, öğretmenler ve okulları destekleyen stratejileri (H. Bakkaloğlu & B. Sucuoğlu, Çev.). Ankara: Nobel
- Sleezer, C. M., Russ-Eft, D., & Gupta, K. (2014). *A practical guide to needs assessment*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Teymen, H. İ., & Özdemir, S. (2015). Az Gören Öğrencilerde Punto Büyütme, Büyüteç Kullanma ve Uyarlanmış Bilgisayar Teknolojisinin Okuma Hızı Üzerindeki Etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 16(03), 195-214. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ozelegitimdergisi/issue/17172/179469>
- Tiryaki, D. (2012). *Az gören öğrencilerin kullandığı okuma yazma araçlarının uygunluğunun belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Tüfekçioğlu, Ü. (2003). İşitme engelliler. (ed. Ümran Tüfekçioğlu). *İşitme, konuşma ve görme sorunu olan çocukların eğitimi içinde* (s. 105-125). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zorluoğlu, S. (2017). Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Öğrenmelerini Destekleyici İhtiyaçlar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 659-682. <https://doi.org/10.24315/trkefd.279369>

A Case Study on the Situation of a Child with Visual Impairment in the School Environment

Haşem GÜLMEZ^{id}, Servet KARDEŞ^{id}

Introduction and Purpose

This research was conducted to examine the difficulties caused by the visual impairment (low vision) of a child and the effects of these difficulties on the development of the individual. A case study, one of the qualitative research methods, was used in the research. Among the case study designs, the holistic single case design was used. In the study, the behaviors of a 1st grade girl with low vision in a village of a central district of Van province were examined. This study attempted to reveal the developmental status of visually impaired individuals and their needs in the educational environment. In this study, the behavior of a visually impaired individual at school was observed and the visually impaired individual's family and teacher were interviewed.

Literature Review

They obtain, store, interpret and interpret information about their environment through their sense organs. A loss in people's senses causes people to learn incompletely or not learn at all (Tüfekçioğlu, 2003). Although every sense organ is of great importance for learning, the eye is the most important sense organ (Ataman, 2003). In addition, 80-85% of the information obtained through learning is obtained through vision (Cavkaytar and Diken, 2012). Thus, it is possible to say that the sense of vision is very important in people's learning and that any deficiency in this sense will affect students' learning levels. Therefore, in order for students to achieve good learning, the educational and training needs of individuals with visual impairments must be determined. Teaching without determining the educational needs of the students will negatively affect the education and training process of the students (Sleezer et al., 2014). Therefore, the students' disabilities should be taken into consideration in the education and training process of the students and the learning process should be adapted according to the needs of the student. The educational and training needs of individuals with low vision should be known and how these needs will be met should be determined. Children with low vision should be provided with opportunities to demonstrate their reading and writing skills, especially during the development of basic academic skills in the early school period. These opportunities provided in the early periods can help prevent the disappointment and decreased self-confidence that may arise from the low reading speed of children (Corn and Koenig, 2002).

Methodology

In the research, a case study was used as one of the qualitative research methods. A holistic single case design was used as one of the case study designs. A case study is a qualitative research approach that allows a situation or topic to be investigated in depth at a specific time (Creswell, 2003). A holistic single case design allows a topic or situation to be focused on in a holistic manner (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Results, conclusion and suggestions

As a result, the size of objects is very important for Kiraz. The size of the objects determines the distance between the Kiraz and the object. As the size of the objects decreases, Kiraz gets closer to the object to see it. For example, he needs to look more closely to see the tip of the paint he has sharpened with a sharpener.

Since he cannot see clearly under his Kiraz glasses, he makes an effort to tilt his head to see with his glasses and bring the number and/or letter he wants to see into the perspective of the glasses. Kiraz leans too far over the painting paper to see the objects clearly. Thus, one can easily lean over the paper while standing. For this reason, he often prefers to remain standing.

Kiraz's teacher adjusts the materials and posters to be in large print, depending on Kiraz's disability.

Kiraz can distinguish colors that contrast with the background and cannot distinguish colors that do not contrast with the background.

Kiraz cannot predict the exact direction of the white ball and notices brightly colored materials more quickly. In addition, he can count objects using brightly colored materials that he can touch. Otherwise, he cannot perform the counting process correctly. Individuals with low vision may not be completely sure of what they see, unlike normal individuals. While writing, Kiraz leaves more or less space between letters than necessary. Here, such spelling irregularities are observed because Kiraz cannot clearly see the end and beginning of the letters. In addition, this situation is caused by the fact that he tries to write quickly in order not to fall behind his friends, although he should be slower and more careful due to his inadequacy.

Kiraz has learning difficulties due to his visual impairment. In addition, Kiraz experiences a delay in perception and cannot fully concentrate on an event. Kiraz is in a rush to see what's going on around him and wants to be informed about what's going on around him. Because he wants to understand a sound immediately, he makes sudden movements and as a result, he bumps into his friends or other objects. Kiraz wants to see what is happening around him immediately because he is in a rush to not be able to see what is happening. Here, it can be seen that individuals with low vision are more sensitive than other individuals to the fear of not being able to see due to their disability. These individuals cannot hear, cannot speak, etc. He does not experience such fear and anxiety about the issues, he just acts more sensitively in the areas where he is insufficient.

Kiraz moves slower than his friends due to his poor vision, but he states that he does most of the things in a cursory and careless way, just because he is anxious to do it as soon as possible so as not to fall behind his friends. Kiraz also demonstrated this situation with his haste and carelessness in painting. Additionally, Kiraz's teacher's statement that Kiraz's bag was very messy and that she did this because she was worried about catching up with her friends as soon as possible at the end of the lesson supports this finding.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Etik kurul izni alınan kurum adı: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu Başkanlığı

Etik kurul izni tarihi ve sayısı: 08.12.2023 tarih ve 2023/29 sayılı kararı.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Bu araştırma için 1. yazarın araştırmaya katkı oranı %80, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı ise %20'dir. İlgili makalede ilk yazar literatür taraması, yöntem, bulgular ve sonuç kısmını oluşturmuş, 2. yazar ise araştırmanın yapılandırılması, düzenlemelerin yapılması ve eklemeler ile katkıda bulunmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu araştırma için yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article:

Gülmez, H. & Kardeş, S. (2024). Görme yetersizliği olan bir çocuğun okul ortamındaki durumu üzerine: Bir durum çalışması. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (2): 96-108. doi: 10.55008/te-ad.1514119